

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Wyniki ekonomiczne wybranych produktów rolniczych w latach 2005-2009

dr inż. Aldona Skarżyńska

aldona.skarzynska@ierigz.waw.pl

Plan prezentacji

1. **Wyniki ekonomiczne wybranych produktów rolniczych w latach 2005-2009, tendencje zmian**
 - wpływ na wyniki uwarunkowań produkcyjno-cenowych
 - wpływ wsparcia w postaci dopłat
2. **Stopień pokrycia zaangażowanych czynników produkcji**
3. **Dochód z działalności z tytułu zarządzania**
4. **Wnioski**

**Bazą do przeprowadzenia badań były dane gromadzone
w systemie AGROKOSZTY
w gospodarstwach powtarzających się w latach badań**

Zmiany w latach 2005-2008 w tej samej próbie gospodarstw

- Powiększenie powierzchni UR - o 4-14 ha (5-23%)
- Poprawa wyposażenia w trwałe środki produkcyjne - szczególnie w ciągniki, maszyny i narzędzia rolnicze,
- Wzrost wartości środków trwałych - na 1 ha UR wynosił od kilku do kilkunastu procent (4-19%),
- Następstwem tej sytuacji były często mniejsze nakłady pracy żywej.

Zmiany w poziomie nakładów w skrajnych latach badań

Dawka NPK / 1 ha uprawy

nie zmieniła się dla:

- pszenicy ozimej i jarej, żyta

zmniejszyła się dla:

- owsa – o 13%

wzrosła dla:

- buraków cukrowych – o 5%
- ziemniaków jadalnych – o 15%
- rzepaku ozimego – o 28%

Zużycie pasz treściwych na 1 kg przyrostu żywca wieprzowego:

- zmniejszyło się – o 15%

Sposób obliczania dochodu z działalności

WARTOŚĆ PRODUKCJI

-

KOSZTY OGÓŁEM

bezpośrednie - materiał siewny, nawozy, pasze
pośrednie

rzeczywiste - energia, opał, paliwa, podatki

szacunkowe - amortyzacja maszyn, budynków

koszt czynników zewnętrznych - odsetki, czynsze

=

Dochód z działalności bez dopłat

+

DOPLATY

=

DOCHÓD Z DZIAŁALNOŚCI

Dopłaty = płatność uzupełniająca, zwierzęca, inne do określonej produkcji

Czynniki różnicujące poziom dochodów działalności produkcji roślinnej

- **plon**

- **cena sprzedaży**

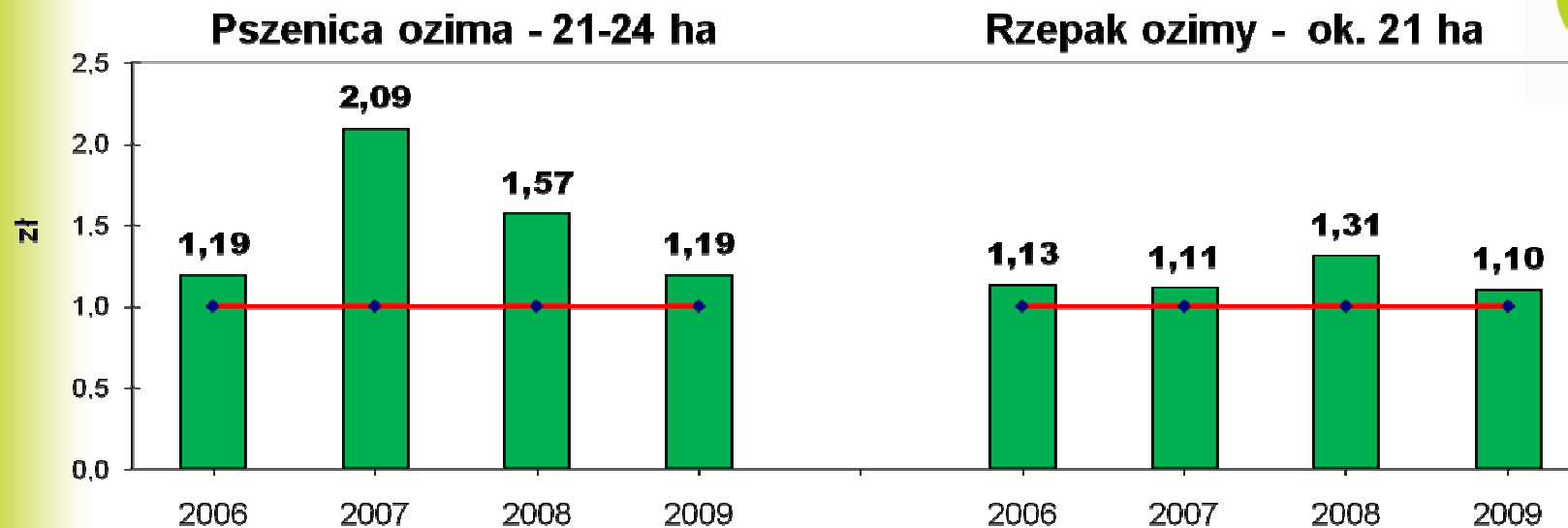

wartość produkcji

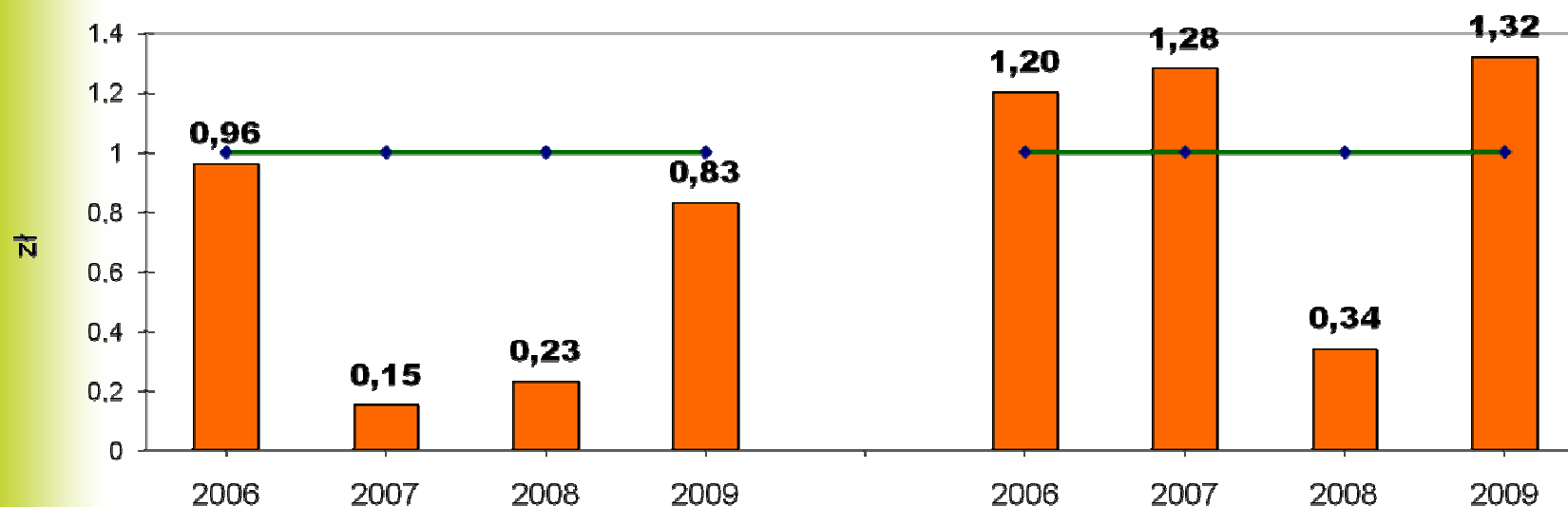
Wskazuje na to:

- analiza danych tabelarycznych
- metody statystycznej analizy danych

Wartość produkcji na 1 zł kosztów ogółem (bezpośrednie + pośrednie)

Płatność uzupełniająca na 1 zł dochodu z działalności bez dopłat

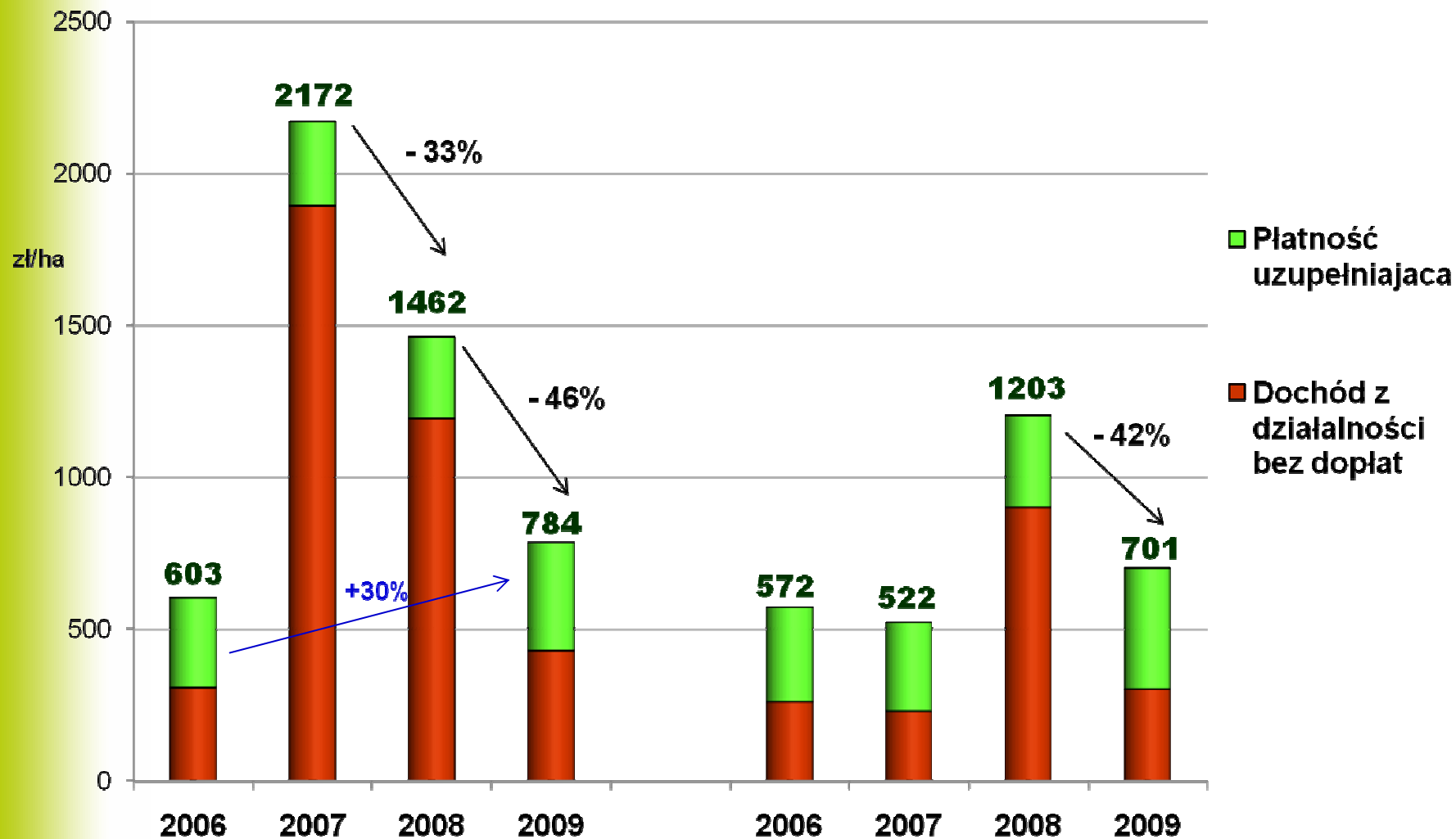

Dochód z działalności na 1 ha uprawy

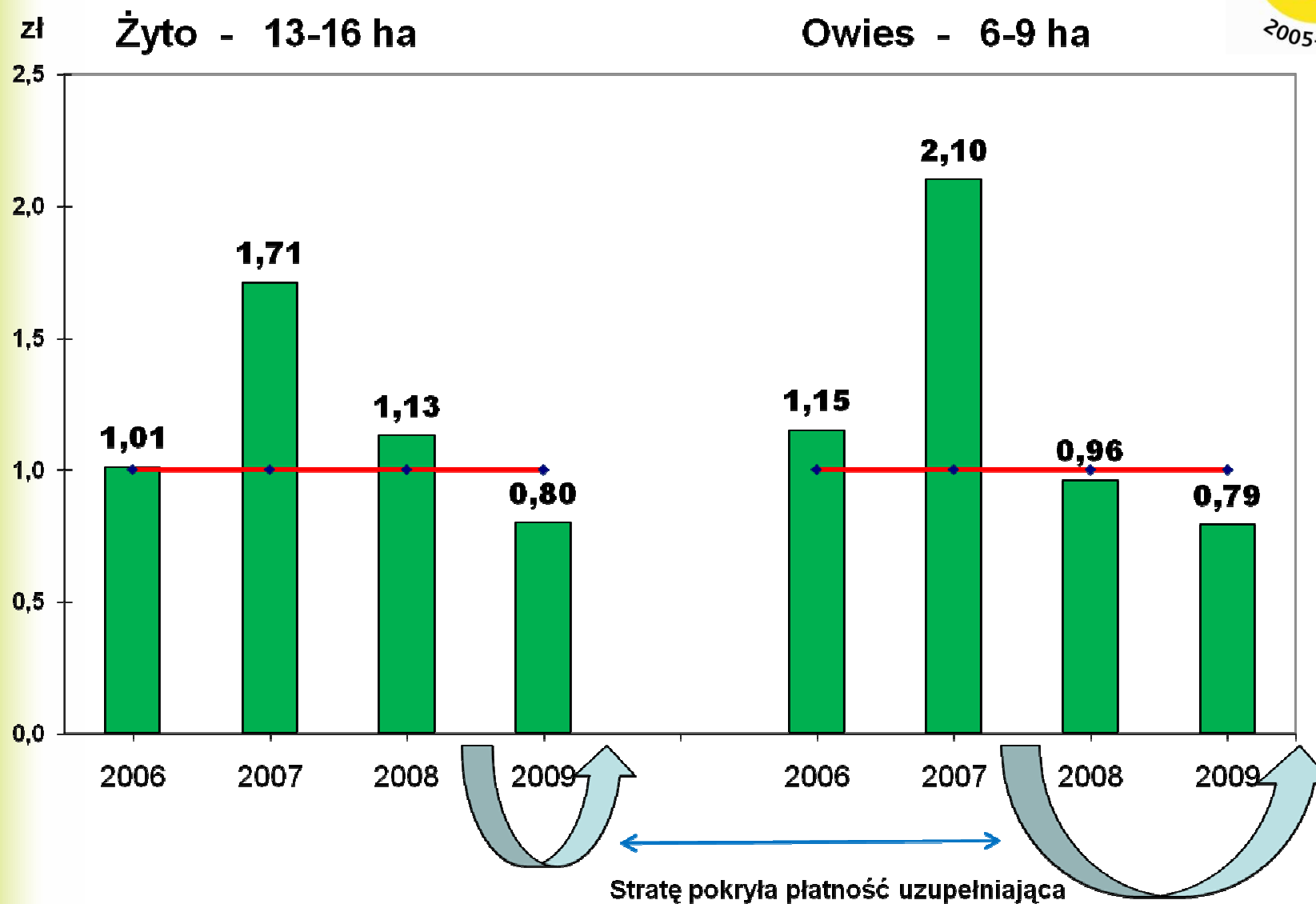

Pszenica oz. - 21-24 ha

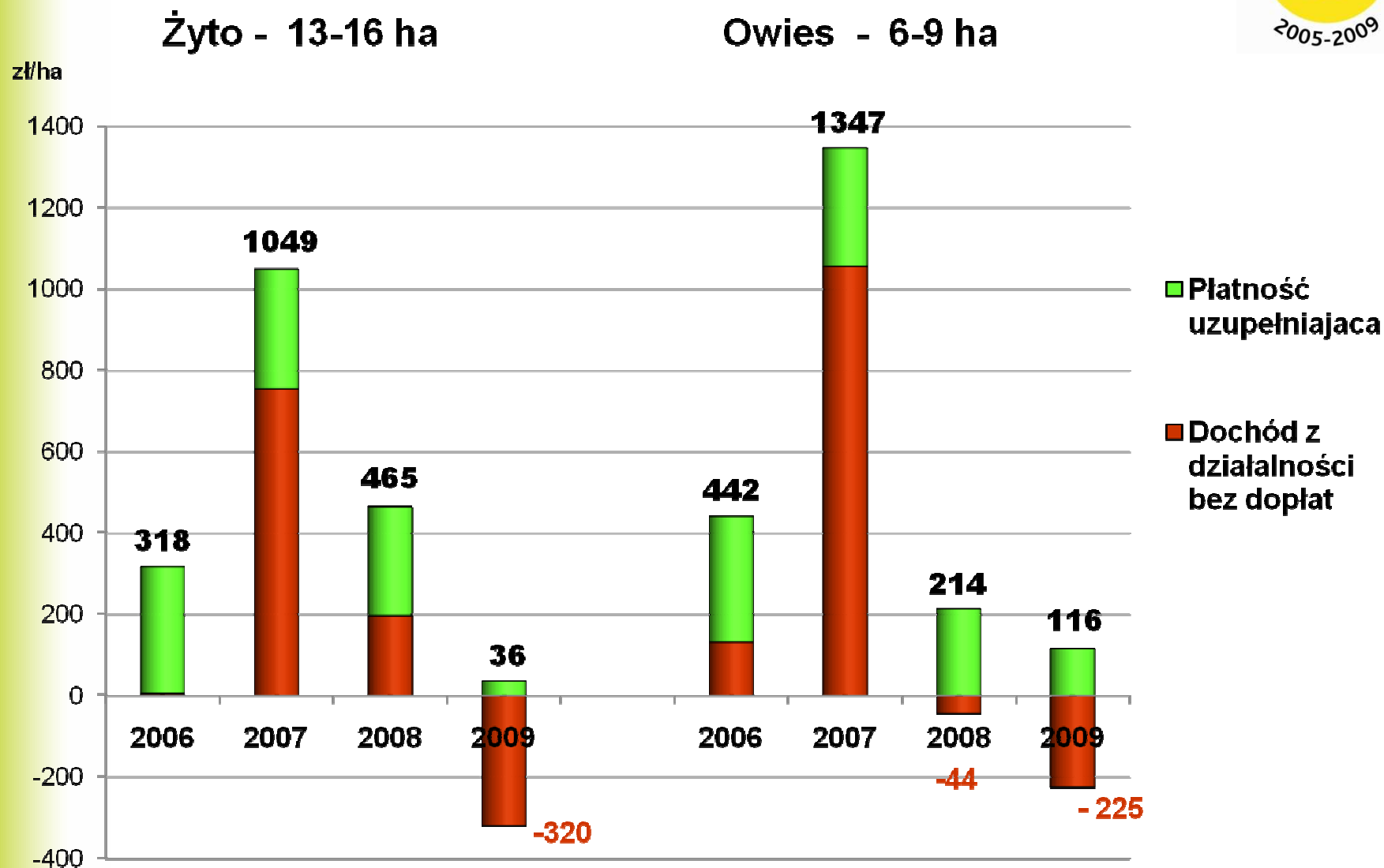
Rzepak oz. - ok. 21 ha

Wartość produkcji na 1 zł kosztów ogółem (bezpośrednie + pośrednie)

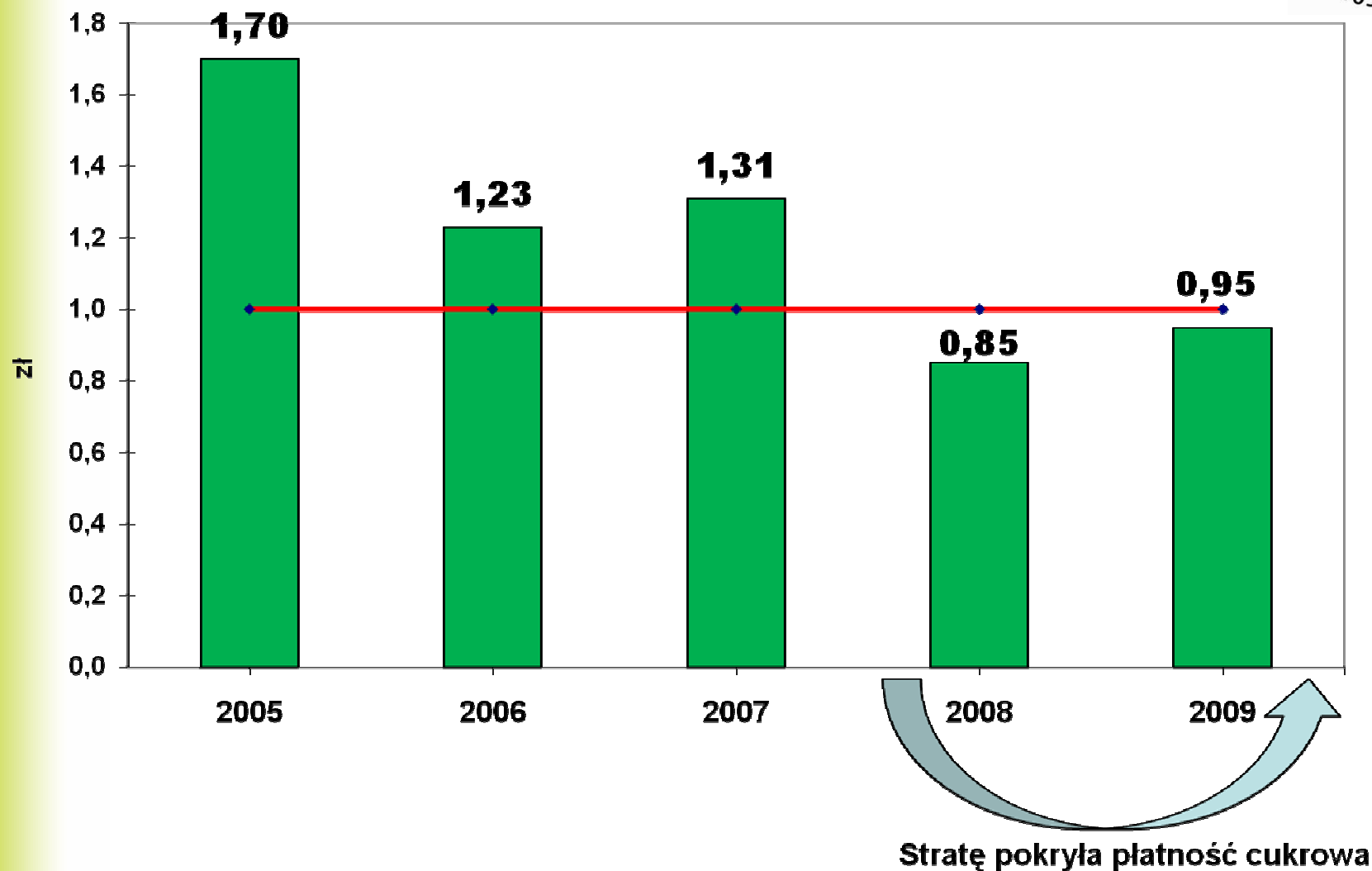
Dochód z działalności na 1 ha uprawy

Buraki cukrowe – wartość produkcji na 1 zł kosztów ogółem

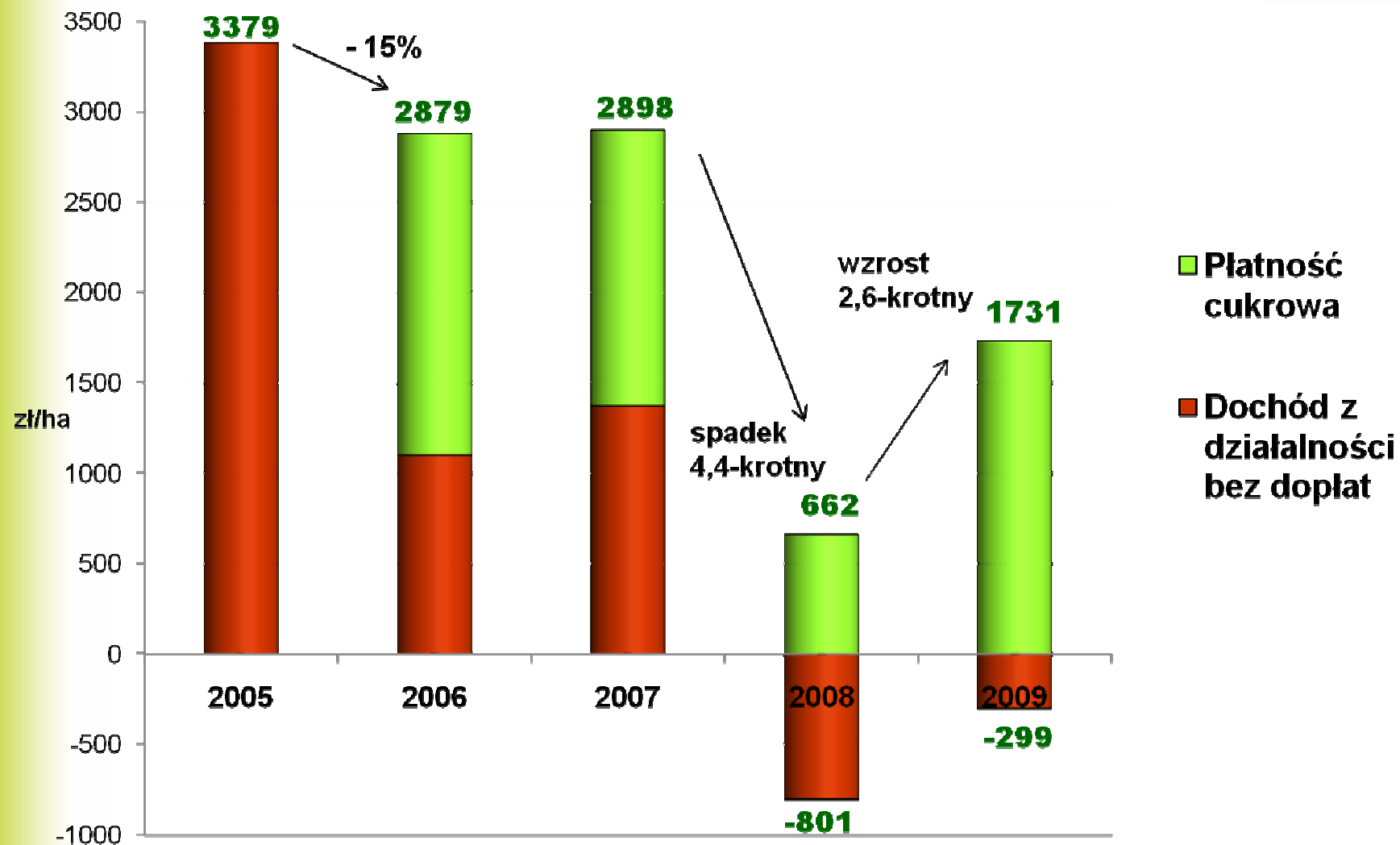

Pow. uprawy ok. 10 ha

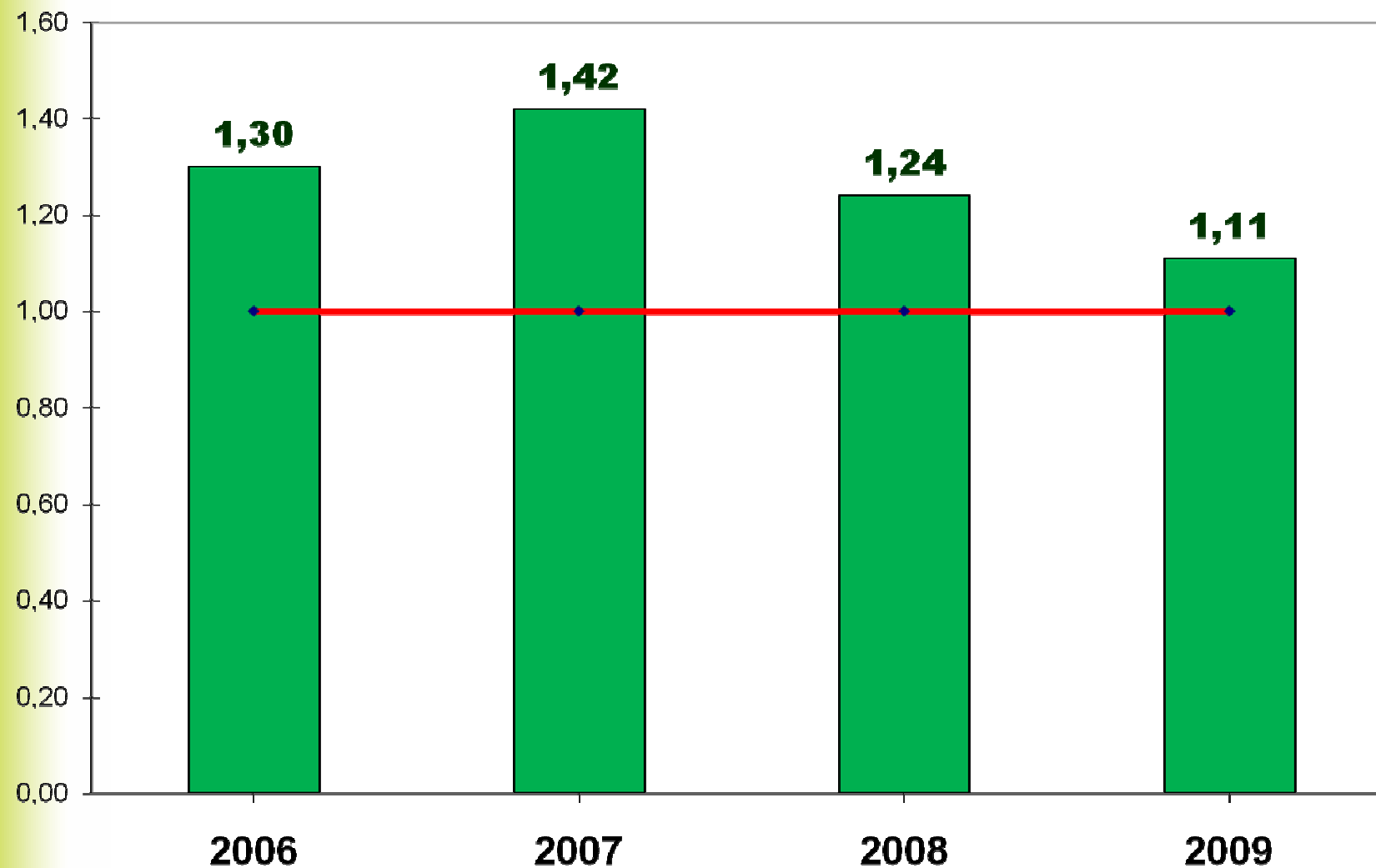
Buraki cukrowe – dochód z działalności na 1 ha

Pow. uprawy ok. 10 ha

Mleko – relacja ceny mleka do kosztu jego produkcji

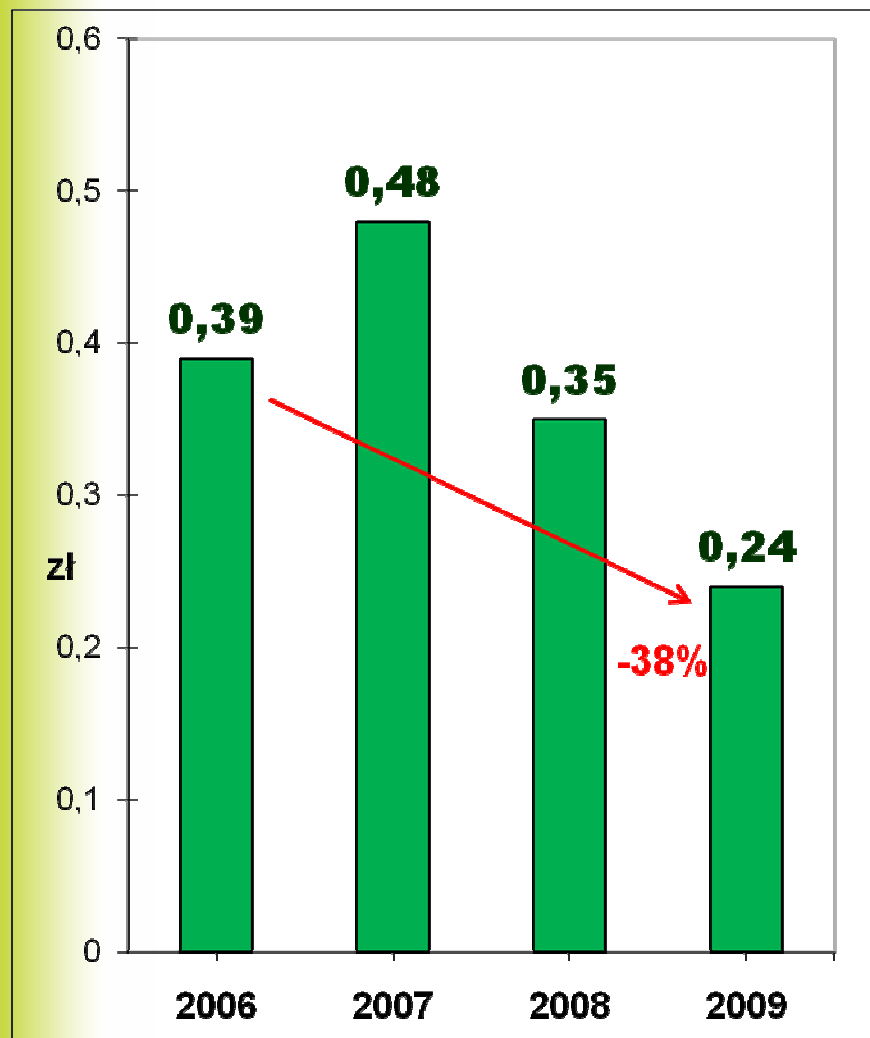
liczba krów – 20 szt.

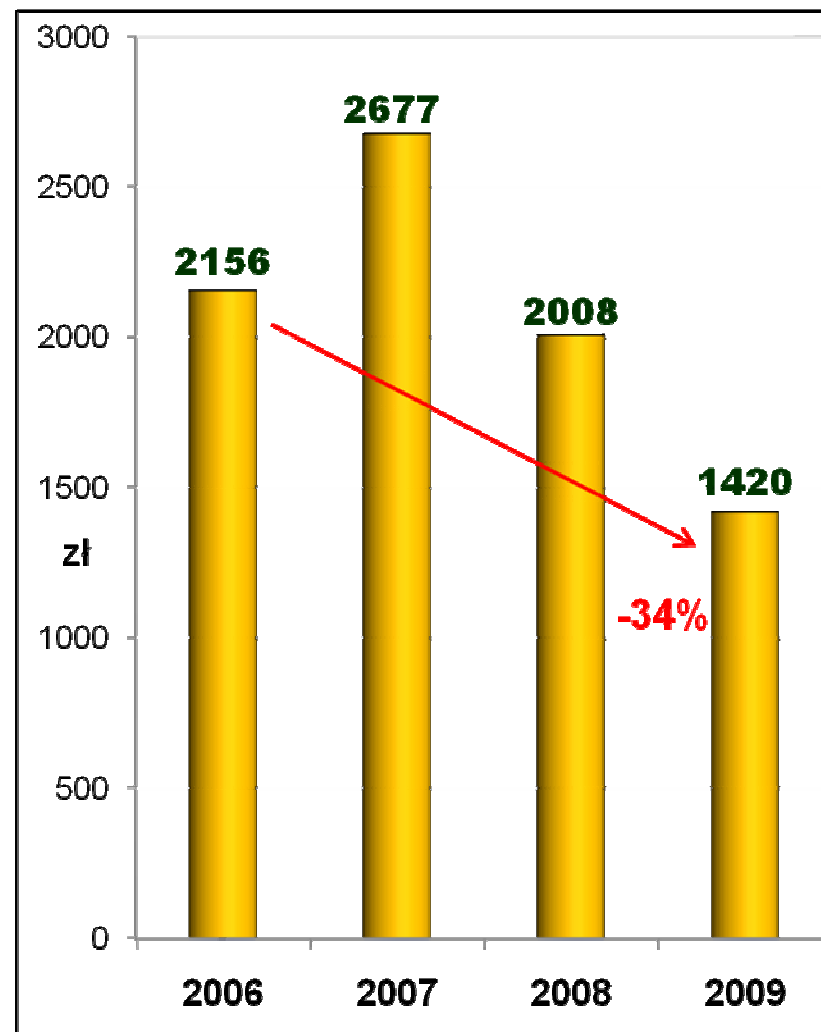
Mleko – wyniki w latach 2006-2009; liczba krów – 20 szt.

Dochód na 1 litr mleka

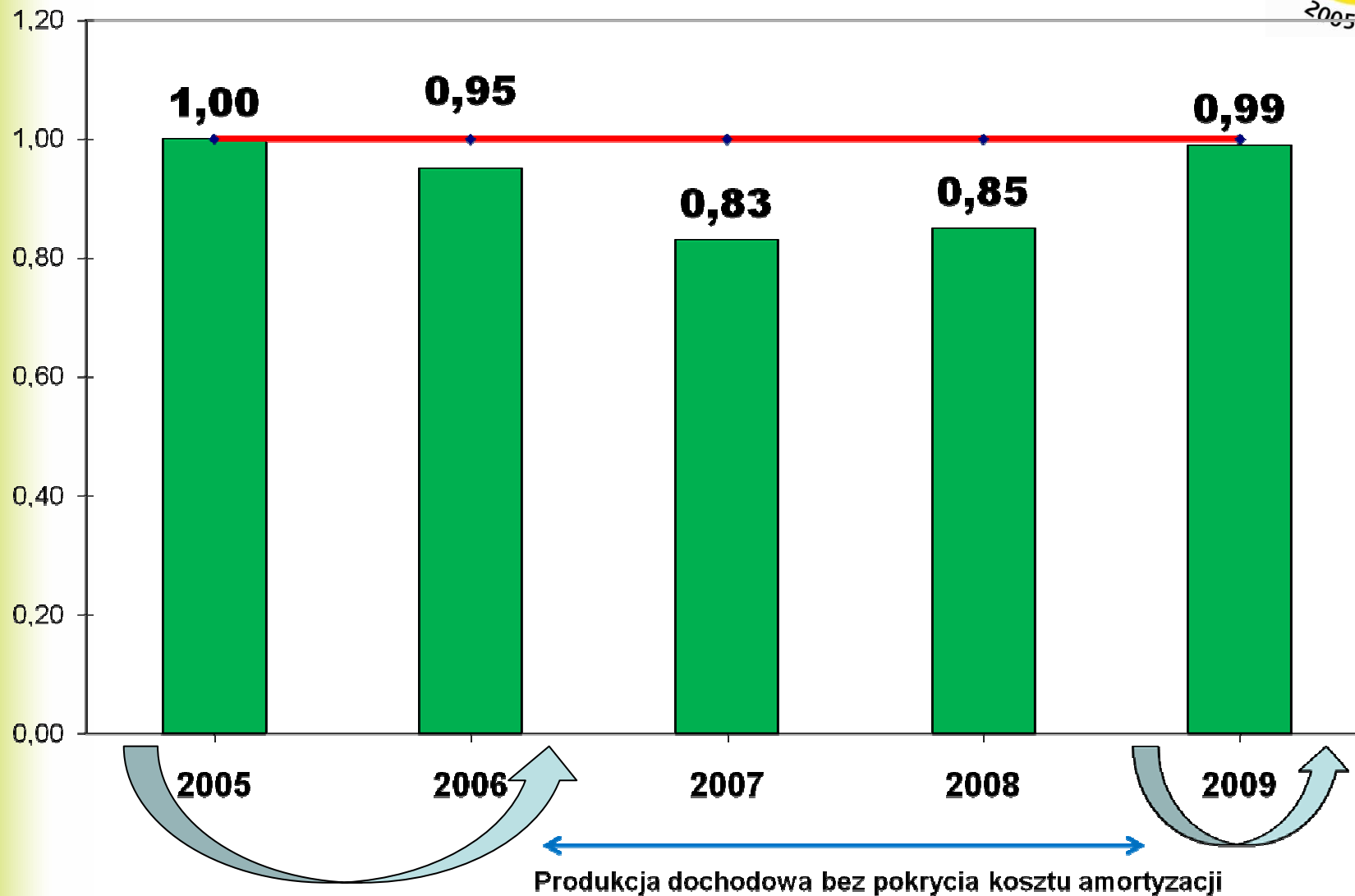

Dochód na 1 krowę mleczną

Żywiec wieprzowy – relacja ceny żywca do kosztu jego produkcji

sprzedaż 600-680 tuczników w roku

Żywiec wieprzowy – wyniki w latach 2008-2009

sprzedaż 600-680 tuczników w roku

Produkcja żywca wieprzowego była dochodowa

- w 2008 r. – w 17% gospodarstw
 - dochód z działalności na 100 kg żywca wynosił **od 21 do 96 zł**
- w 2009 r. – w 33% gospodarstw
 - dochód z działalności na 100 kg żywca wynosił **od 9 do 158 zł**

Sposób obliczania dochodu z działalności z tytułu zarządzania

WARTOŚĆ PRODUKCJI

-

KOSZTY

bezpośrednie
pośrednie rzeczywiste (bez odsetek i czynszu dzierżawnych)
pośrednie szacunkowe - amortyzacja

=

Wartość dodana netto z działalności

-

Oplata pracy własnej

=

Dochód z działalności z tytułu zaangażowanego kapitału i zarządzania

-

Koszt ziemi
Koszt kapitału operacyjnego
Koszt kapitału trwałego

=

Dochód z działalności z tytułu zarządzania bez dopłat

+

Dopłaty

=

DOCHÓD Z DZIAŁALNOŚCI Z TYTUŁU ZARZĄDZANIA

Struktura kosztów ekonomicznych (średnia z lat badań)

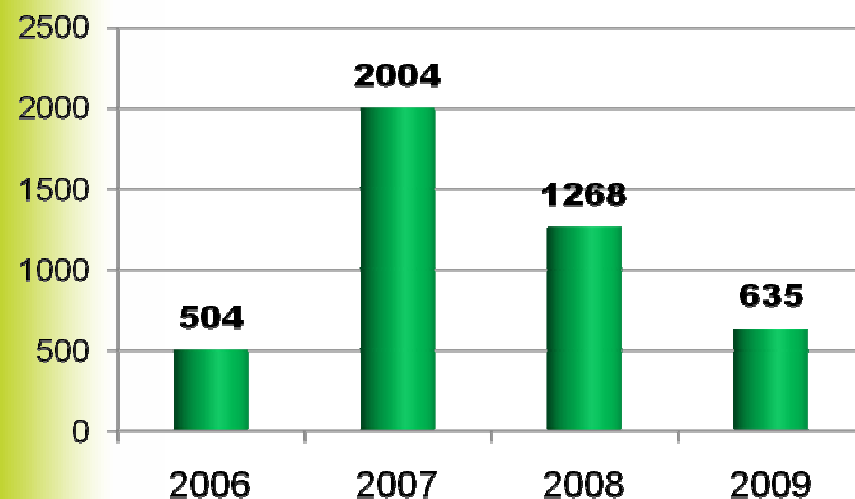

Wyszczególnienie	Buraki cukrowe	Ziemniaki jadalne	Pszenica jara	Owies	Pszenica ozima	Żyto ozime	Rzepak ozimy	Krowy mleczne
Koszty ekonomiczne ogółem [proc.]	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym: koszt zaangażowanych czynników produkcji	9,1	16,2	13,8	16,3	14,7	12,5	9,8	26,6
z tego koszt: pracy własnej	56,3	80,8	40,3	55,2	36,2	45,2	30,8	78,2
ziemi	29,6	7,7	49,0	36,0	43,7	45,2	51,4	1,9
kapitału operacyjnego	6,0	2,5	3,7	2,9	3,3	4,7	5,5	0,8
kapitału trwałego	8,1	9,0	7,0	5,9	16,8	4,9	12,3	19,1

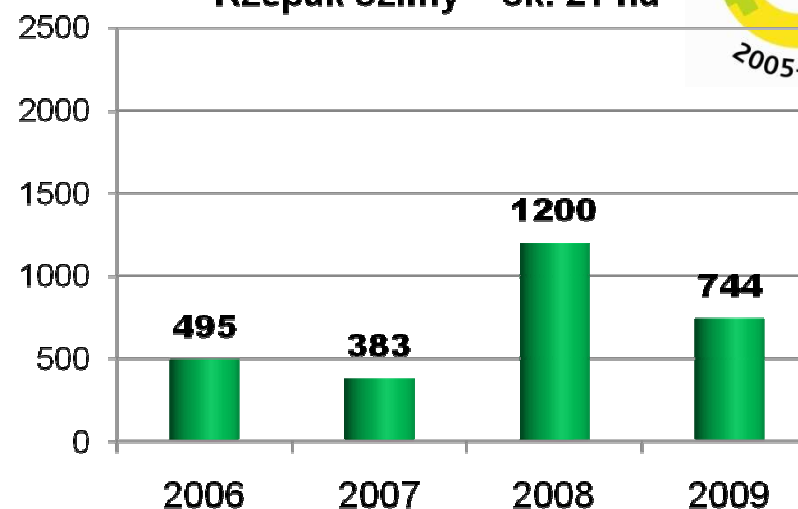
Dochód z działalności z tytułu zarządzania, zł/ha

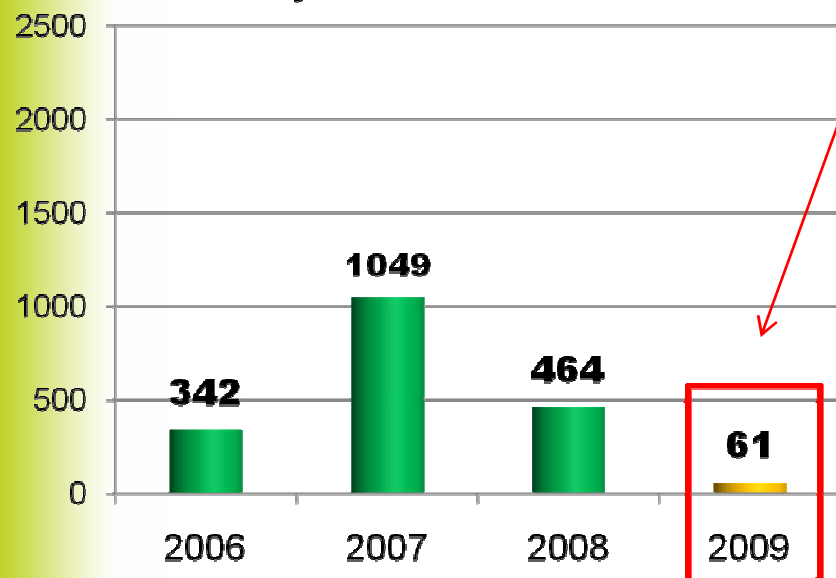
Pszenica ozima – 21-24 ha

Rzepak ozimy – ok. 21 ha

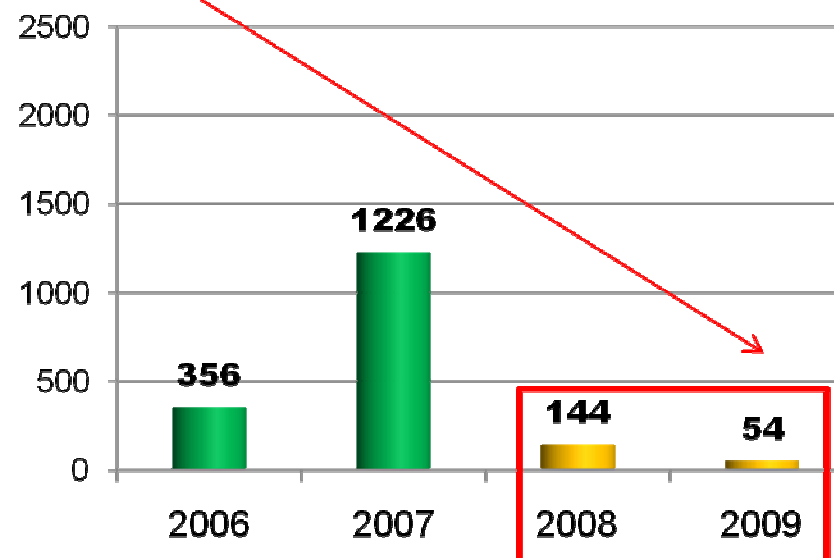

Żyto – 13-16 ha

Płatność uzupełniająca

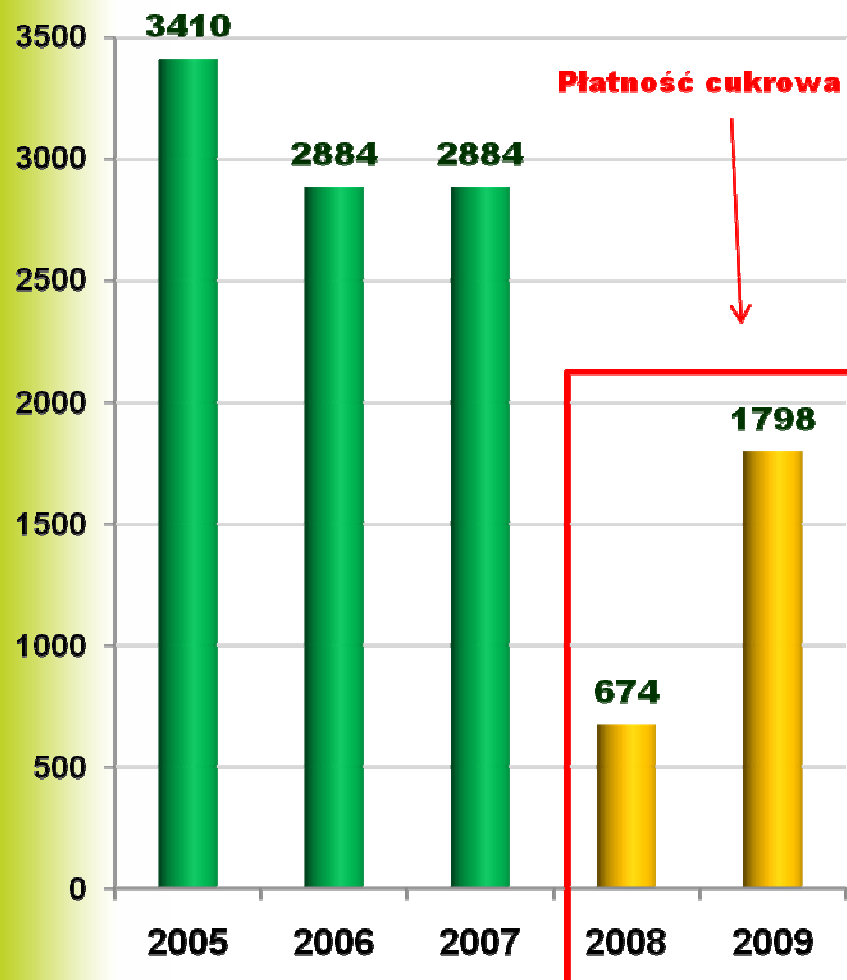
Owies – 6-9 ha

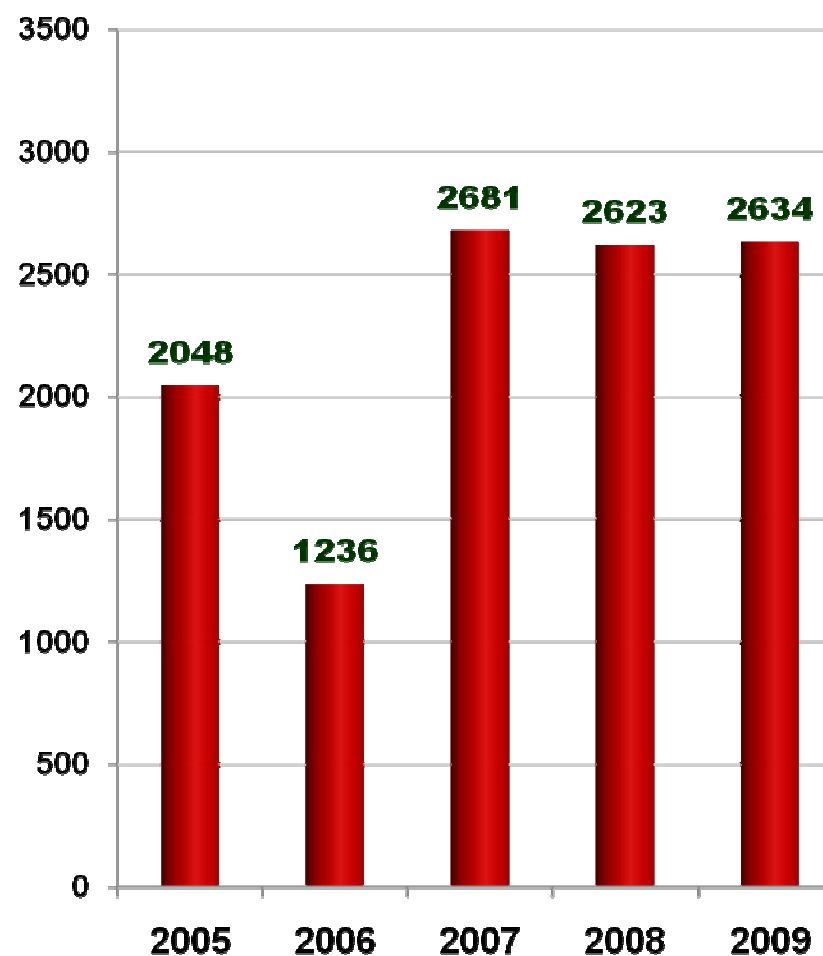
Dochód z działalności z tytułu zarządzania, zł/ha

Buraki cukrowe - ok. 10 ha

Ziemniaki jadalne - ok. 3-4 ha

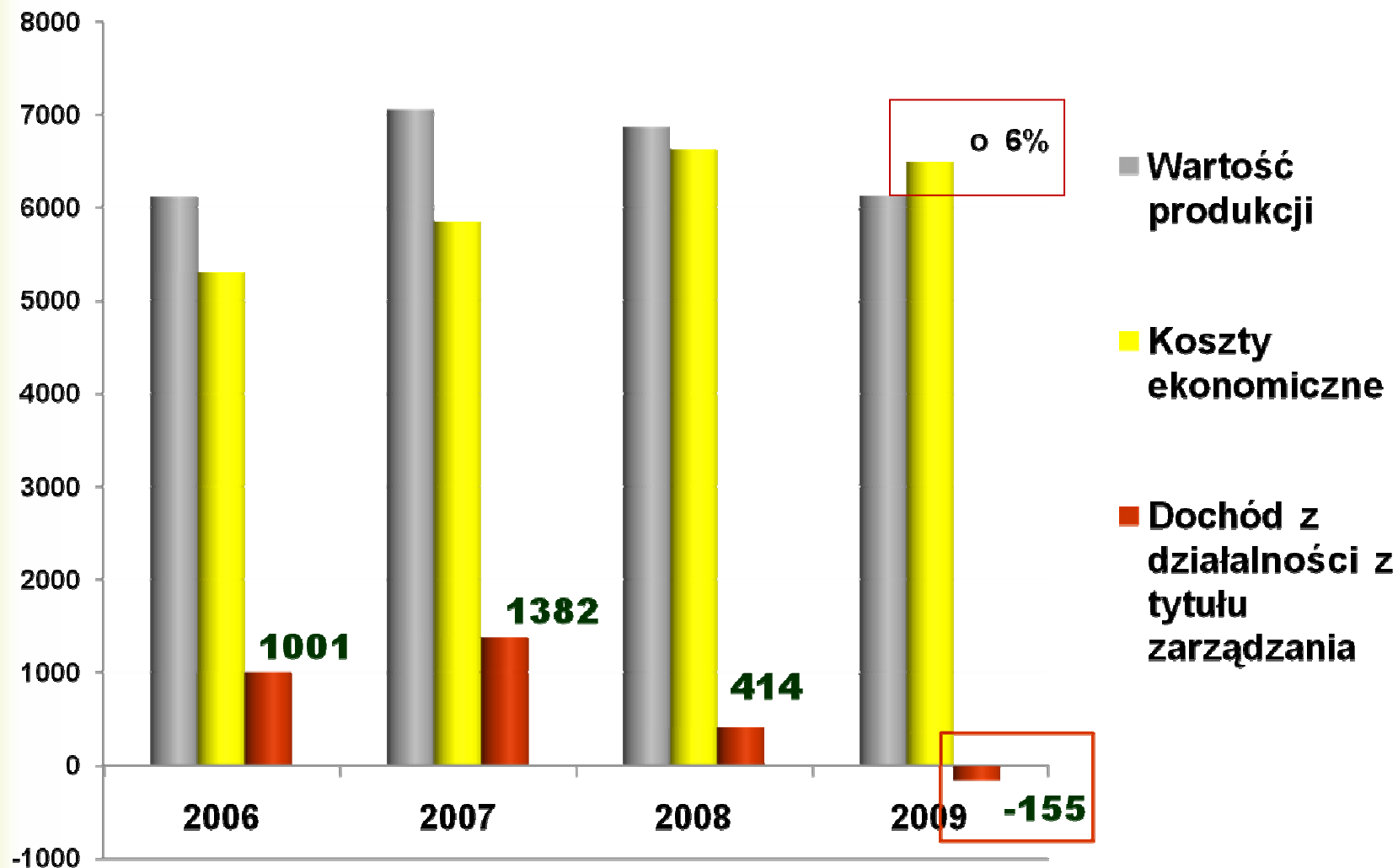

Krowy mleczne – dochód z działalności z tytułu zarządzania

liczba krów – 20 szt.

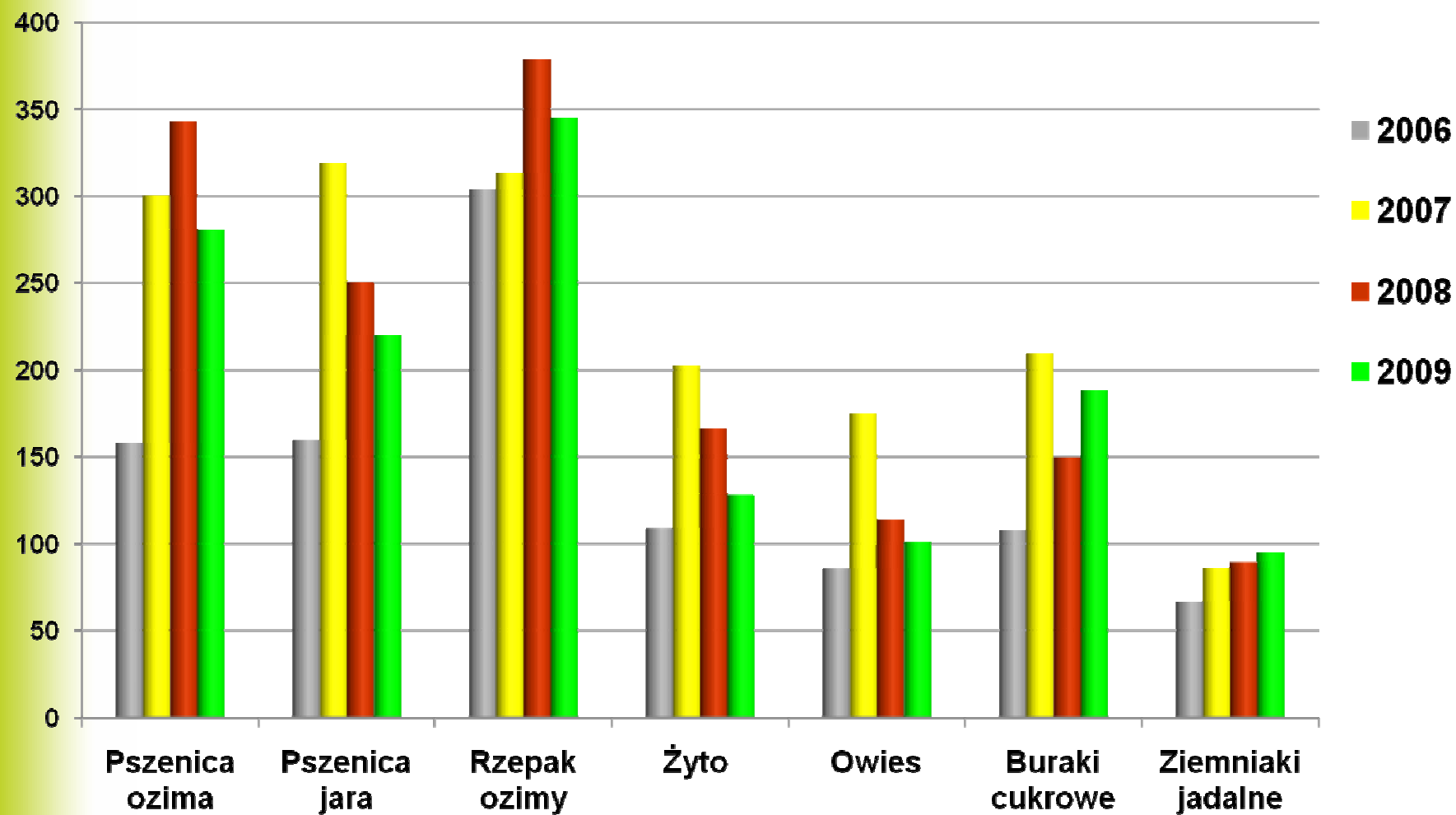
zł/1 krowę

Wydajność pracy w latach 2006-2009

Wartość produkcji na 1 godzinę nakładów pracy ogółem

Wnioski

1. W latach 2006-2009, bez wsparcia w postaci dopłat była dochodowa produkcja:

- **pszenicy ozimej,**
- **pszenicy jarej,**
- **rzepaku ozimego,**
- **ziemniaków jadalnych,**
- **mleka.**

Wnioski cd.

2. Dzięki dopłatom (tj. płatności uzupełniającej, cukrowej), dochód z działalności został zrealizowany, dla:
- żyta – w 2009 roku
 - owsa – w latach 2008-2009,
 - buraków cukrowych – w latach 2008-2009.

Wnioski cd.

3. Główne czynniki różnicujące poziom dochodów w przypadku:

- **działalności produkcji roślinnej**
 - wysokość plonu
 - cena sprzedaży produktów
- **mleka**
 - mleczność krów
 - cena sprzedaży mleka
- **żywca wieprzowego**
 - koszty produkcji

Wnioski cd.

4. Wyniki badań wskazują na taką samą tendencję zmian w latach poziomów dwóch kategorii:
- **nadwyżki bezpośredniej,**
 - **dochodu z działalności.**

Prawidłowość ta bardzo często dotyczy również kosztów bezpośrednich i kosztów ogółem.

Dowodzi to dużego znaczenia kosztów bezpośrednich, czyli tym samym ich wpływu na koszty ogółem.

Wnioski cd.

5. Prawidłowości te potwierdziła analiza statystyczna, która wykazała:

- istotną dodatnią zależność, między nadwyżką bezpośrednią a dochodem z działalności
- istotny dodatni wpływ poziomu kosztów bezpośrednich na wysokość kosztów ogółem

W badaniach zastosowano dwie metody statystyczne:

- współczynniki korelacji rangowej Spearmana,
- metody analizy koncentracji, w tym tabele rozkładów, krzywe Lorenza i wskaźniki Giniego.

Dziękuję Państwu za uwagę

Wskaźniki relacji cen („nożyce”) produktów rolnych sprzedawanych do towarów i usług zakupywanych, wg GUS

